

Kollektivbruk til tross for krise

Stalin elsket ikke Ukraina. Det fikk landet betale dyrt for. I 1930-årene ble landsbygda lagt øde. Nå skal ett av Europas rikeste jordbruksland gjenoppbygges. Men det skjer langsomt.

Aftenpostens korrespondent
HALVOR TJØNN

Kiev.

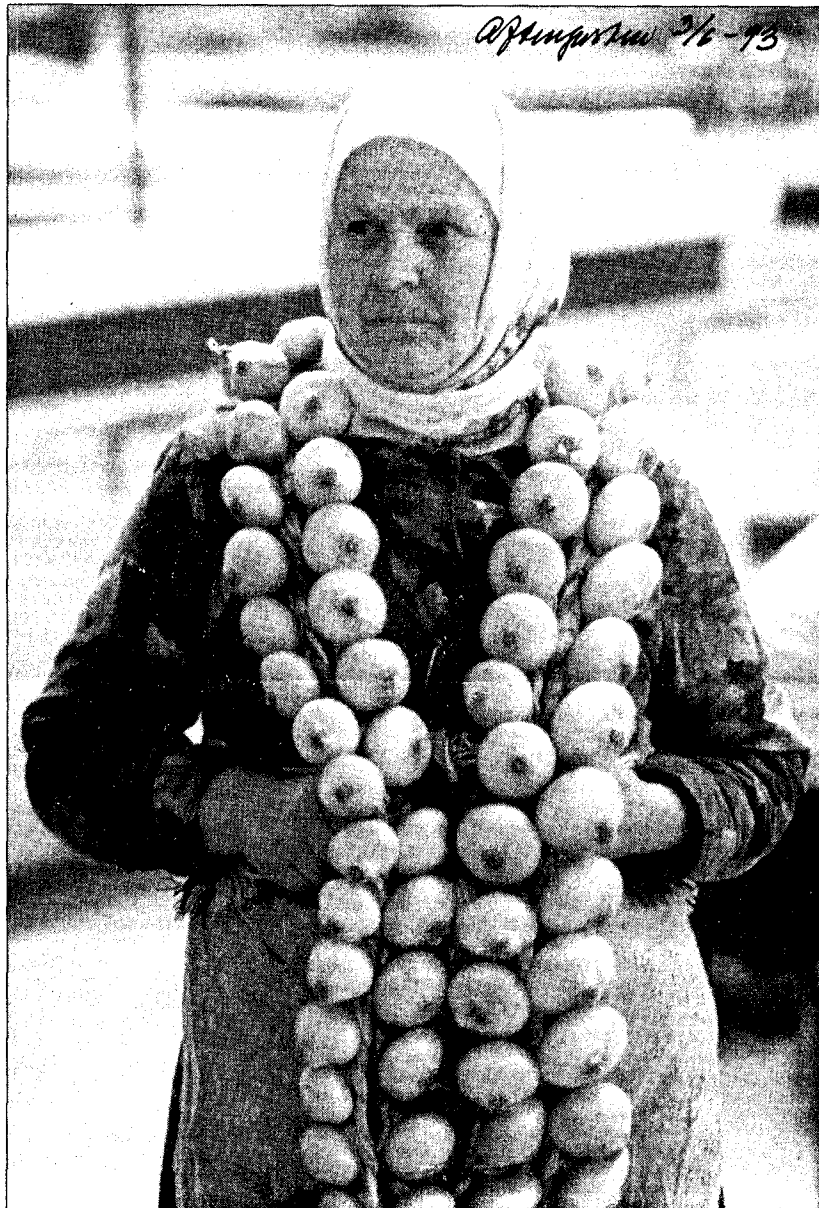
— Situasjonen i det ukrainske jordbruket kan karakteriseres med ett ord: Katastrofal. Vi trakk et av historiens uheldigste lodd, og ble rammet for fullt av stalinistenes terror, den annen verdenskrig og av sovjetregimets generelle feilslåtte politikk. Omkostningene bærer Ukraina den dag i dag.

Sjefredaktør Ivan Spodarenko i Kiev-avisen Silski Visti (Landsbygd-nyheter) forsøker ikke å stikke under stol at jordbrukslandet Ukraina sliter med store problemer. Fra naturens side er republikken et av de beste jordbruksområder i verden. Før revolusjonen i 1917 var Ukraina storekøper av korn.

I dag sliter jordbruket med å komme på bena igjen. Prisøkningen på russisk olje gjør at landbruksmaskinene mangler drivstoff. På den annen side er prisene på jordbruksprodukter til forbruker kunstig lave. Så lave er prisen på melk i de statlige butikkene at bøndene foretrekker å fore sine griser med melken, påpeker sjefredaktøren for Silski Visti, avisen som er talerør for Ukrainas mange millioner bønder.

Fortsatt fellesbruk

Til tross for at tilstanden er katastrofal, er det ingen drastiske endringer i vente, i hvert fall ikke på kort sikt. Som på andre områder har Ukraina beveget seg langsommere enn Russland.

TORVKONE: Godt med løk fra private jordlapper på markedet i Kiev, men ellers står det dårlig til i ukrainsk jordbruk.

Mens russiske myndigheter i hvert fall offisielt går inn for av-kollektivisering av jorden, er synspunktet i

Kiev det motsatte: Kollektivbrukene skal opprettholdes, i det minste i overskuelig fremtid.

— Dette landet har vært gjennom så mange katastrofer. Stalins kollektivisering av Ukrainas jordbruk

kostet millioner av bønder livet. Skulle vi i dag av-kollektivisere jordbruket over natten, vil katastrofen bli nesten like stor. Ikke har vi maskiner til å drive små enheter. Mange av bøndene er høyt oppe i årene. De har hverken kunnskaper eller vilje til å begynne på egen hånd, sier redaktør Spodarenko.

Tragisk bakgrunn

Selv har Spodarenko en personlig bakgrunn som er like tragisk som typisk. I 1938 ble hans far henrettet av Stalins hemmelige politi fordi han nektet å slutte seg til det lokale kollektivbruket.

— Kanskje er det merkelig at jeg forsvarer kollektivbrukene når min far ble henrettet nettopp fordi han kjempet mot kollektiviseringen. Det min far gjorde den gang, var utvilsomt riktig. Men over et halvt århundre er gått, og kollektivene har slått rot i Ukrainas jord, på godt og vondt.

Det er noe vi ikke kan unnlate å ta hensyn til, sier han.

Ti mål til hver

Om kollektivformen overlever ennå i endel år, skjer det likevel en forsiktig utdeling av jord til bønder som måtte ønske det. Hver familie på landet kan etter søknad få leie ti mål jord som den kan drive for egen regning. Så enormt er Ukrainas jordbruksareal at det ikke er noen problemer å skaffe jord nok. Selv om man deler ut jordlapper av denne størrelse til et forholdsvis stort antall bønder, vil kollektivbrukene stort sett kunne fortsette som før.

— Ved å dyrke opp disse jordlappene kan kanskje bøndene lære seg hva det vil si å drive på egen hånd. Om fem, ti eller femten år kommer det på ny til å vokse frem en selvelende bondeklasse i Ukraina, sier sjefredaktøren for Silski Visti.